Пролетары ўсіх краін, еднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ОРГАН ЦК і МЕНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 280 (6256) | 5 снежня 1938 г., панядзелак | ЦАНА 10 КАП.

... У рэзультаце пройдзенага шляху барацьбы і лішэнняў прыемна і радасна мець сваю Канстытуцыю, якая трактуе аб пладах нашых перамог. Прыемна і радасна ведаць, за што біліся нашы людзі і як яны дабіліся сусветна-гістарычнай перамогі. Прыемна і радасна ведаць, што кроў, багата пралітая нашымі людзьмі, не прайшла дарэмна, што яна дала свае рэзультаты. Гэта ўзбройвае духоўна наш рабочы клас, наша сялянства, нашу працоўную інтэлігенцыю. Гэта рухае наперад і ўзнімае пачуццё законнай гордасці. Гэта ўмацоўвае веру ў свае сілы і мабілізуе на новую барацьбу для заваявання новых перамог комунізма.

(З даклада таварыша І. В. Сталіна аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР на Надзвычайным VIII Усесаюзным з'ездзе Советаў).

ДЗЕНЬ СТАЛІНСКАЙ КАНСТЫТУЦЫІ

Два годы таму назад над адной шостай часткай зямнога шара — над нашай выдатнай радзімай — узвіўся вялікі сцяг Сталінскай Канстытуцыі. 5 снежня 1936 года Надзвычайны VIII Усесаюзны з'езд Советаў іменем усяго народа аднадушна зацвердзіў найвялікшы дакумент эпохі — Канстытуцыю краіны соцыялізма.

«...Канстытуцыя замацавала той сусветна-гістарычны факт, што СССР уступіў у новую паласу развіцця, у паласу завяршэння будаўніцтва соцыялістычнага грамадства і паступовага пераходу да комуністычнага грамадства, дзе кіруючым пачаткам грамадскага жыцця павінен быць комуністычны прынцып: «Ад кожнага—па яго здольнасцях, кожнаму — па яго патрэбнасцях»» («Кароткі курс гісторыі ВКП(б)»).

Дзень 5 снежня ўвойдзе ў гісторыю, як самы светлы і шчаслівы ў жыцці многанацыянальнага совецкага народа. Ен ператварыўся ў штогодняе ўсенароднае свята працоўных СССР, у свята радасці і весялосці, у свята найвялікшага таржаства соцыялістычнай дэмакратыі.

У гэты дзень над неабсяжнымі прасторамі нашай радзімы з асаблівай сілай грымяць песні любві і славы вялікаму творцу Канстытуцыі — самаму блізкаму і роднаму, бацьку, другу і настаўніку—таварышу Сталіну. Да яго накіраваны позіркі, думкі і пачуцці мільёнаў людзей — шчаслівых грамадзян краіны Советаў.

Ні адна дзяржава ў свеце не ведае такіх сапраўды дэмакратычных свабод, такіх вялікіх правоў, якія дала народам СССР Сталінская Канстытуцыя.

У краінах капіталізма дзесяткі мільёнаў людзей асуджаны на бяспраўнае і жабрацкае існаванне, на голад і выміранне.

У фашысцкай Германіі не асталося і следу нават ад куцай буржуазнай дэмакратыі. Там яе замянілі варварскай «расавай тэорыяй», самым разнузданым тэрорам, дзікімі расправамі над людзьмі «неарыйскай крыві». Увесь свет глыбока патрэсен жахамі яўрэйскіх пагромаў, арганізаваных гітлераўскімі канібаламі. Фашысцкія грамілы сярод белага дня б'юць, грабяць і забіваюць безабароннае яўрэйскае насельніцтва, не шкадуючы старыкоў, жанчын і дзяцей.

Дзікая орда людаедаў спраўляе крывавыя оргіі, пакідаючы далёка ззаду зверствы сярэдневяковых інквізітараў. Распальваннем нацыянальнай варожасці яны прабуюць адтэрмінаваць дзень пагібелі фашызма. Але яны капаюць яму пад сваімі ўласнымі нагамі.

Усё перадавое чалавецтва ахоплена пачуццём абурэння і прэзрэння да фашысцкіх варвараў. Германскі народ, які непрыналежны да нечуваных злачынстваў гітлераўскіх галаварэзаў, расправіцца з фашызмам за мора нявінна пралітай крыві, за знішчэнне культуры, за ператварэнне калісьці цывілізаванай Германіі ў суцэльны кашмарны засценак.

Але не толькі ў краінах, дзе шалее фашысцкая рэакцыя, а нават у так называемых дэмакратычных краінах працоўныя па сутнасці таксама бяспраўны, таксама прыгнечаны.

Дзесяткі мільёнаў беспрацоўных, бязлікія самагубствы на глебе голаду, галечы — такава «дэмакратыя» капіталістычных краін.

Апошнія падзеі ва Францыі—паход на мізэрныя правы працоўных, масавае звальненне рабочых і служачых за ўдзел ва ўсеагульнай забастоўцы — надзвычай пераканаўчае пацверджанне хлуслівасці буржуазнай дэмакратыі.

Ні адна канстытуцыя капіталістычнай краіны, якімі-б пышнымі фразамі яна ні была напісана, не гарантуе працоўным сапраўднай свабоды, не гарантуе работы і чалавечых умоў жыцця.

Толькі ў нашай шчаслівай краіне Советаў Канстытуцыя, з'яўляючыся актам, замацоўваючым навечна заваяваныя правы і свабоды, гарантуе грамадзянам СССР правы — на працу, на асвету, на адпачынак, на матэрыяльнае забеспячэнне ў старасці, а таксама ў выпадку хваробы і страты працаздольнасці.

Наша Сталінская Канстытуцыя — гэта «...гістарычны дакумент, які трактуе проста і сцісла, амаль у пратакольным стылі аб фактах перамогі соцыялізма ў СССР, аб фактах вызвалення працоўных СССР ад капіталістычнага рабства, аб фактах перамогі ў СССР разгорнутай, да канца паслядоўнай дэмакратыі» (Сталін).

Пад сцягам Сталінскай Канстытуцыі наша краіна за прайшоўшыя два годы дасягнула новых вышынь на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва. На аснове гэтай Канстытуцыі совецкі народ правёў выбары ў Вярхоўныя Советы Саюза ССР, саюзных і аўтаномных рэспублік, выбары, якія ператварыліся ў сапраўдны трыумф сталінскага блока комуністаў і беспартыйных, у трыумф ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі.

За гэтыя два годы совецкі народ, разграміўшы пад кіраўніцтвам партыі і вялікага Сталіна, пры дапамозе слаўнай совецкай разведкі, агалцелую трацкісцка-бухарынскую і буржуазна-нацыяналістычную агентуру міжнароднага фашызма, яшчэ больш умацаваў абароназдольнасць краіны, рушыў наперад сваю соцыялістычную прамысловасць, сваю сельскую гаспадарку, сваю культуру.

Новыя тысячы лепшых людзей краіны — наватараў вытворчасці сталі ў слаўныя рады стаханаўцаў прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Натхнёныя Сталінскай Канстытуцыяй, да канца адданыя сваёй радзіме, яны робяць сапраўдныя цуды, высока ўзнімаюць прадукцыйнасць працы на фабрыках, заводах, у шахтах і рудніках, на чыгуначным транспарце, на соцыялістычных палях і ў лясу.

У яркую кнігу перамог краіны соцыялізма ўпісалі новыя цудоўныя старонкі гордыя сталінскія сокалы — совецкія героі-лётчыкі. Пералёты Чкалава, Громава, Кокінакі, Грызадубавай, Осіпенка, Расковай прывялі ў захапленне ўсё перадавое чалавецтва. Здзівілі свет сваімі сапраўды казачнымі подвігамі слаўныя героі-папанінцы.

Для грамадзяніна СССР, для совецкага патрыёта няма нічога вышэй, чым інтарэсы сваёй радзімы, чым справа партыі Леніна—Сталіна. І дзе-б ён ні быў, куды-б яго ні паслалі партыя і совецкі ўрад — усюды ён гатоў аддаць усяго сябе, усе сілы, усё жыццё, каб толькі выканаць даручанае заданне.

Вось чаму так моцна наша краіна, вось чаму непахісна яе магутнасць. Ні адной фашысцкай гадзіне не перапаўзці беспакарана праз совецкія граніцы — іх ахоўваюць слаўныя пагранічнікі, ахоўвае ўвесь народ. Працоўныя СССР гатовы ў любы момант разам з нашай доблеснай Чырвонай Арміяй стаць грудзьмі на абарону сваіх вялікіх заваяванняў, сваіх вялікіх правоў, узаконеных Сталінскай Канстытуцыяй.

Пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі, у брацкай дружбе з усімі народамі Саюза ССР квітнее і ўсё больш мацнее Совецкая Беларусь — надзейны фарпост нашай краіны на заходняй граніцы. Нязмерна выраслі багацці і культура БССР, якая ператварылася ў адну з перадавых рэспублік Совецкага Саюза, у рэспубліку з буйнай прамысловасцю, з квітнеючай калгаснай сельскай гаспадаркай, з высока развітай культурай, нацыянальнай па форме і соцыялістычнай па зместу.

Беларускі народ бязмежна ўдзячны партыі большэвікоў і вялікаму Сталіну за сваю свабоду, за сваё шчасце. Працоўныя БССР ніколі не забудуць, што сваім светлым і радасным жыццём, сваёй дзяржаўнасцю, дваццацігоддзе якой будуць урачыста святкаваць 1 студзеня 1939 года, яны абавязаны партыі большэвікоў, вялікаму правадыру, роднаму бацьку і другу таварышу Сталіну.

Бадзёра і ўпэўнена ідзе наперад Совецкая Беларусь, роўная сярод роўных, свабодная і шчаслівая ў дружнай сям'і адзінаццаці рэспублік Вялікага Совецкага Саюза. У Дзень Сталінскай Канстытуцыі беларускі народ, як і ўсе народы нашай радзімы, яшчэ раз прадэманструе сваю згуртаванасць вакол партыі большэвікоў і вялікага Сталіна, яшчэ раз прадэманструе свой гарачы совецкі патрыятызм.

СХОД ЛЕНІНГРАДСКАГА ПАРТЫЙНАГА АКТЫВА

ЛЕНІНГРАД, 4 снежня. (ТАСС). 2 і 3 снежня ў палацы імя Урыцкага адбыўся актыў Ленінградскай партыйнай арганізацыі, прысвечаны абмеркаванню пастановы ЦК ВКП(б) «Аб пастаноўцы партыйнай прапаганды ў сувязі з выпускам «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)». Прысутнічала 1.500 чалавек.

Сход ушанаваў уставаннем памяць незабыўнага Сергея Міронавіча Кірава, зладзейска забітага чатыры годы назад трацкісцка - бухарынскай бандай фашысцкіх шпіёнаў.

З дакладам аб пастанове ЦК ВКП(б) выступіў цёпла сустрэты сакратар ЦК і ЛК ВКП(б) тав. А. А. Жданаў. Вялікі, яркі даклад тав. Жданава прысутнічаўшыя выслухалі з напружанай увагай.

Выступіўшыя ў спрэчках аднадушна адзначылі, што выхад у свет «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» з'яўляецца вялікай падзеяй у жыцці партыі і краіны і выклікаў велізарнае натхненне ва ўсіх партыйных і непартыйных большэвікоў. Удзельнікі схода падзяліліся вопытам пачатку перабудовы партыйнай прапаганды і высунулі рад практычных прапаноў па рэалізацыі пастановы ЦК ВКП(б).

Пасля заключнага слова тав. Жданава сход аднагалосна прыняў рэзалюцыю, якая поўнасцю адабрае пастанову ЦК ВКП(б). Сход абавязаў усе партыйныя арганізацыі забяспечыць яе большэвіцкае правядзенне ў жыццё. Абласному і гарадскому камітэтам ВКП(б) прапанавана распрацаваць канкрэтныя мерапрыемствы па рэалізацыі пастановы ЦК ВКП(б).

З велізарным уздымам партыйны актыў прыняў прывітанне таварышу Сталіну.

УРАЧЫСТЫ ПЛЕНУМ ВІЦЕБСКАГА ГОРСОВЕТА

ВІЦЕБСК, 4 снежня. (Кар. Звязды»). У святочна ўпрыгожаным памяшканні Беларускага дзяржаўнага тэатра сёння адбыўся ўрачысты пленум гарадскога совета разам з партыйнымі, профсаюзнымі, комсамольскімі і грамадскімі арганізацыямі, прысвечаны другой гадавіне Сталінскай Канстытуцыі.

Пад гром апладысментаў у ганаровы прэзідыум былі выбраны члены Палітбюро ЦК ВКП(б) на чале з таварышам Сталіным, а таксама таварышы Дзімітраў, Тэльман, Хосе Дыяс і Даларэс Ібаруры.

З дакладам аб другой гадавіне прыняцця Сталінскай Канстытуцыі выступіў старшыня Оргкамітэта ЦВК БССР, дэпутат Вярхоўных Советаў СССР і БССР тав. Мельнікаў.

З вялікім уздымам пленум паслаў прывітальную тэлеграму таварышу Сталіну, у якой працоўныя Віцебска выказваюць сваю гарачую любоў і адданасць вялікаму правадыру і настаўніку.

У клубах, на прадпрыемствах, у навучальных установах адбыліся ўрачыстыя вечары, прысвечаныя Дню Сталінскай Канстытуцыі.

ПЛЕНУМ ГОМЕЛЬСКАГА ГОРСОВЕТА

ГОМЕЛЬ, 4 снежня. (БЕЛТА). Горад урачыста святкуе другую гадавіну з дня прыняцця Сталінскай Канстытуцыі. На прадпрыемствах, установах, на былых выбарчых участках сотні дакладчыкаў праводзяць гутаркі аб Дні Сталінскай Канстытуцыі.

4 снежня ў гарадскім тэатры адбыўся ўрачысты пленум гарадскога совета. З дакладам аб Дні Сталінскай Канстытуцыі выступіў намеснік старшыні горсовета, дэпутат Вярхоўнага Совета БССР тав. Штэйнбах.

Пленум з вялікім уздымам прыняў тэкст прывітальнай тэлеграмы творцу Канстытуцыі таварышу Сталіну.

УРАЧЫСТЫ СХОД АКТЫВА СТАЛІНСКАГА РАЁНА МЕНСКА

Звыш 700 чалавек—рабочых, служачых, інжынерна-тэхнічных работнікаў Сталінскага раёна Менска сабраліся 4 снежня ў клуб металістаў на ўрачысты сход, прысвечаны другой гадавіне Сталінскай Канстытуцыі.

Пад бурныя, доўга незмаўкаючыя апладысменты ўсяго зала ў ганаровы прэзідыум схода выбіраецца творац Канстытуцыі, найвялікшы геній эпохі таварыш Сталін, члены Палітбюро ЦК ВКП(б) і таварышы Дзімітраў, Тэльман, Хосе Дыяс.

З вялікай увагай праслухалі сабраўшыеся даклад дэпутата Вярхоўнага Совета БССР, сакратара Менскага абкома партыі тав. Смоляра аб Сталінскай Канстытуцыі.

Выступіўшыя сакратар парткома завода імя Кірава тав. Кацовіч, малады паэт Куляшоў, настаўнік 47-й сталінскай школы Паўлоўская і інш. гаварылі аб грандыёзных перамогах краіны соцыялізма, славілі Сталінскую Канстытуцыю, мудрага Сталіна.

З вялікім уздымам, пад бурныя апладысменты прысутных сход паслаў прывітальную тэлеграму таварышу Сталіну.

Якуб Колас

ПАД СТАЛІНСКІМ СОНЦАМ

Узыйдзі на гору, браце,
Глянь ва ўсе бакі —
Светла стала ў нашай хаце,
А прастор які!

Заірдзелі ў сонцы далі
Пурпурам зары,
І навек папрападалі
Панскія двары.

Зарунелі буйна нівы,
Зацвілі сады,
Поўніць гоман, спеў шчаслівы
Сёлы, гарады.

Ходзіць сіла маладая—
Дол пад ёй дрыжыць!
Не гаруе, не галае
Чалавек, як жыць.

Вольны ўсе яму дарогі,
Толькі йдзі ўпярод —
Не далі таго і богі,
Што ўзяў сам народ!

Паглядзі — гараць вясёлкі,
Сыплюць бляск з Крэмля.
А герояў родзіць колькі
Новая зямля!

Людзі дружбаю абняты —
Шмат дзівосных змен!
Нам сягоння стаўся братам
Таджык і туркмен.

І ідзе гасцінна ў дзверы
У чум, кішлак, аул
К нам Шаўчэнка, Руставелі,
Пушкін і Джамбул.

У яднанні, дружбе, згодзе
Нацый ўсіх, плямён.
Усе мы ў адным паходзе,
Наш адзін закон.

У яднанні гэтым сіла,
Наша моц, святло,
Рух няспынны, быстракрылы
Ворагу на зло.

Не пазнаць зямлі сягоння.
Глыб яе і шыр
Сам адзначыў у законе
Мудры правадыр.

Сам ён, геній ясназоры,
Даў ёй ход, размах
І праз нетры, пушчы, моры
Нам праводзіць шлях.

ПАХОД РЭАКЦЫІ СУПРОЦЬ РАБОЧАГА КЛАСА ВА ФРАНЦЫІ

ПАРЫЖ, 3 снежня. (ТАСС). Толькі зараз з усёй паўнатой высвятляецца сапраўдны размах забастоўкі французскіх працоўных, праведзенай 30 лістапада супроць надзвычайных дэкрэтаў урада Даладзье. Аб размеры і значэнні забастоўкі ўскосна можна меркаваць па тых праследваннях і рэпрэсіях, якія абрушаны на галаву баставаўшых рабочых. Парламенцкая група комуністычнай партыі апублікавала ўчора пратэст супроць гэтых праследванняў. Сёння публікуецца аналагічны пратэст з боку парламенцкай групы соцыялістычнай партыі.

У палітычных кругах Парыжа мяркуюць, што Даладзье з гэтага часу будзе старацца забяспечыць сабе ў палаце і ў сенаце большасць, якая складаецца з радыкалаў, з права-цэнтрысцкіх і рэакцыйных партый.

Урад Даладзье, як відаць, прапануе парламенту прыняць новы закон аб выбарах у палату дэпутатаў, складзены такім чынам, што ён будзе выгодны перш за ўсё партыі радыкалаў.

Пасля прыняцця новага выбарчага закона цяперашняя палата дэпутатаў будзе, як відаць, распушчана. Будуць праведзены новыя выбары, з дапамогай якіх рэакцыя мае намер рэзка аслабіць пазіцыі народнага фронта ў парламенце.

Адначасова французская рэакцыйная буржуазія разгортвае шырокі паход супроць компартыі. Цяперашнія лакауты і звальненні рабочых накіроўваюцца перш за ўсё супроць рабочых-комуністаў. Фашысцкі друк патрабуе «расправы» з усімі перадавымі элементамі рабочага класа. Робіцца ўсё, каб абязглавіць мясцовыя арганізацыі профсаюзаў.

Наступленне рэакцыі, аднак, ні ў якай меры не зламіла волі рабочага класа ў барацьбе за адзінства народнага фронта, за яго праграму і не аслабіла агульных рэзультатаў забастоўкі 30 лістапада, накіраванай супроць надзвычайных дэкрэтаў.

* * *

ПАРЫЖ, 4 снежня. (ТАСС). 2 снежня ў Тулузе жандармерыя зрабіла напад на дэманстрацыю бастуючых рабочых. 80 рабочых ранена. 6 чалавек арыштавана.

Германія і Чэхаславакія

ЛОНДАН, 3 снежня. (ТАСС). Берлінскі карэспандэнт «Таймс», закранаючы надыходзячы візіт чэхаславацкага міністра замежных спраў Хвалкоўскага ў Берлін, указвае, што германскі ўрад патрабаваў ад чэхаславацкага ўрада, каб ён не звяртаўся да Англіі і Францыі з просьбай аб гарантыі новых граніц Чэхаславакіі. Германія настайвае на тым, каб Чэхаславакія поўнасцю згадзілася з германскім патрабаваннем аб неўмяшанні Англіі і Францыі ў справы Цэнтральнай Еўропы.

Далейшая фашызацыя Славакіі

ПРАГА, 4 снежня. (ТАСС). Як паведамляюць з Братыславы, славацкі ўрад праводзіць рад новых мерапрыемстваў па фашызацыі ўнутранага рэжыма. Распушчаны 10 муніцыпалітэтаў (гарадскіх самакіраўніцтваў) у Паўднёвай Славакіі. Ва ўсе гарады, дзе муніцыпалітэты ліквідаваны, назначаны ўрадавыя камісары.

Пазаўчора ў Братыславе адбылася «дэманстрацыя» фашысцкага студэнцтва, якая насіла антысеміцкі і антычэшскі характар.

Высотны палёт субстратастата „СССР ВР-77"

4 снежня два адважных совецкіх аэранаўты — камандзір эксперыментальна-вучэбнага атрада асобай паветраплавальнай групы Грамадзянскага паветранага флота тав. А. А. Фамін і майстар парашутнага спорта СССР тав. П. П. Паласухін — зрабілі выдатны высотны палёт на субстратастаце «СССР ВР-77», аб'ёмам у 2.200 кубічных метраў.

У 11 гадзін 13 мінут велізарны паветраны шар аддзяліўся ад лётнага поля і праз момант скрыўся ў густых аблаках, нізка навісшых над зямлёй.

Дасягнуўшы вышыні звыш 9.000 метраў, субстратастат апусціўся ў раёне горада Аляксандрава, Іванаўскай вобласці. Палёт прадаўжаўся каля 4 гадзін.

Свой высотны палёт, які мае вялікае навуковае значэнне, тт. Фамін і Паласухін прысвяцілі другой гадавіне Сталінскай Канстытуцыі.

Антыітальянскія дэманстрацыі ў Корсіцы

ПАРЫЖ, 4 снежня. (ТАСС). Газеты публікуюць тэлеграмы з Корсікі (востраў на Міжземным моры, які належыць Францыі), у якіх указваецца, што ў розных пунктах вострава адбыліся дэманстрацыі пратэсту супроць дамаганняў Італіі на Корсіку.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Сёння, у 7 гадзін вечара, у памяшканні Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета (плошча Парыжскай Комуны) адбудзецца УРАЧЫСТАЕ ПАСЯДЖЭННЕ ПЛЕНУМА МЕНСКАГА ГАРАДСКОГА СОВЕТА рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў сумесна з партыйнымі, профсаюзнымі, комсамольскімі і грамадскімі арганізацыямі, ПРЫСВЕЧАНАЕ ДНЮ СТАЛІНСКАЙ КАНСТЫТУЦЫІ.

Білеты на пленум атрымліваюць: дэпутаты горсовета ў памяшканні горсовета (Карла Маркса, 18, пакой № 40) з 10 г. раніцы да 4 г. дня і з 6 г. вечара; астатнія арганізацыі — у райкомах КП(б)Б.

ПРЭЗІДЫУМ ГОРСОВЕТА.

ЖЫЦЦЁ ПАЙШЛО СВЕТЛАЕ

Ярка і поўнакроўна жыццё народаў неасяжнай социялістычнай дзяржавы працоўных. Ля берагоў Ціхага акіяна і на чорназемных прасторах Украіны, у Казахстане і ў нашай Беларусі,—ва ўсіх кутках нашай радзімы кіпіць творчая работа. На дзесятках моваў народнасцей нашага Савецкага Саюза гучаць словы гарачай любві і бязмежнай удзячнасці арганізатару нашых выдатных перамог—большэвіцкай партыі і мудраму Сталіну.

Радасна жыць і тварыць у краіне, дзе свеціць яркае сонца — Сталінская Канстытуцыя.

Наш калгас імя БАВА, вырасшы на былых непраходных балотах, ператварыўся ў квітнеючую социялістычную гаспадарку. Сюды, у глухі куток Палесся, куды, як гаворыць руская прыказка, «Макар цялят не ганяў», прышла група дэмабілізаваных чырвонаармейцаў, атрымаўшых загартоўку ў баявой школе Чырвонай Арміі. Цаной цяжкіх намаганняў людзей, натхнёных большэвіцкай партыяй, былыя балоты ператвораны ў месцы рэкордных ураджаяў, у магутны большэвіцкі калгас.

Добра жывуць калгаснікі. Яшчэ мінулагодніх запасаў многа, яшчэ мінулагодняя хлеб і сала ёсць у кладоўках, а падышоў ужо час размяркоўваць па працаднях новы ўраджай. Калгасніку Росіну Янкелю трэба падрыхтаваць месца амаль пяці тонам зярна, прыдумаць, што купіць за 2.500 руб. грошай. Рагалевіч Філімон з сям'ёй на свае 1400 працадзён атрымае каля 3000 руб. грашыма, больш пяці тон зярна ды бульбы 7—8 тон. Не на многа менш атрымаюць і астатнія калгаснікі. Усім будзе за што яшчэ больш цвяціста ўпрыгожыць сваё жыццё. І гэта ў той час, калі бягучы год нельга лічыць высокаўраджайным.

Многія калгаснікі заклапочаны тым, дзе купіць нікеляваныя самавары, патэфоны з пласцінкамі, мэблю добрую.

Жыццё пайшло сапраўднае, светлае, вясёлае. Хутка ўсе нашы калгаснікі атрымаюць прасторныя, шматпакаёвыя дамы. Цяпер мы пабудавалі 23 такія дамы.

Наш радыёвузел будзе абслугоўваць 200 кропак. Думаем павялічыць колькасць гукавых кіносеансаў не менш чым да 10 раз у месяц.

Нядаўна мы прачыталі ў газетах пісьмо ўкраінскіх калгаснікаў, з якімі спаборнічаем, аб поспехах калгаснікаў радзімы нашага Сталіна — Грузіі. Сэрца вялікай радасцю напоўнілася. Усюды большэвіцкая партыя сее шчасце і радасць.

Партыя Леніна—Сталіна згуртавала народы краіны социялізма ў моцна спаяную баявую сям'ю, якой не страшны проіскі ворагаў. Сталінская дружба народаў, магутны неразрыўны блок камуністаў і беспартыйных умацоўваецца з кожным днём. Непарушны брацкі саюз народаў, бязмежнае іх давер'е большэвіцкай партыі, Сталінскаму Цэнтральнаму Камітэту — сіла, якая ў бараны рог сагне любога ворага.

Крыклівым ваякам на захадзе варта бліжэй пазнаёміцца з сумным урокам, які атрымалі іх саюзнікі на ўсходзе — японскія самураі. Яны вельмі добра пераканаліся ў сіле савецкай зброі ў руках выдатных чырвонаармейцаў.

Калгас імя Чапаева Украінскай ССР выклікаў нас на спаборніцтва на лепшую пастаноўку абароннай работы. Гэта спаборніцтва мы зрабілі магутным рычагом для ператварэння нашага калгаса ў сапраўдную крэпасць абароны.

Няхай жыве і мацнее сталінская дружба народаў — моцны залог непераможнасці нашай радзімы!

Няхай жыве і здраўствуе яе натхніцель, наш вялікі Сталін — тварэц Канстытуцыі перамогшага социялізма!

КОУРЫК Ф. Д., ГУК А. Н., МІХАЙЛАЎ М. Д., АСТАПЧЫК Г. П., КАВАЛЬКОЎ І. С.—калгаснікі калгаса імя БАВА.

ВЯЛІКАЕ ДЗЯКУЙ, НАШ РОДНЫ БАЦЬКА І ДРУГ!

Ужо два годы мы жывем і працуем пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі социялізма. Радасцю і шчасцем напаўняецца сэрца, калі думаеш аб велізарных правах савецкіх грамадзян, запісаных у гэтым гістарычным дакуменце.

Нас у сям'і чатыры браты. Ягор — камандзір Чырвонай Арміі, Владзімір — рабочы на заводзе ў Маскве, Ефім — калгаснік, а я заатэхнік.

Мы сумленна выконваем даручаную нам работу. Жывем радасна і шчасліва. Я, як і мае браты, ведаю, што мы атрымалі выдатнае жыццё толькі дзякуючы вялікай партыі Леніна—Сталіна, што перад намі — велізарныя перспектывы. Можна працаваць, вучыцца.

Са мной разам працуюць заатэхнікі тт. Іскрова, Самусёў і інш. Яны выхадцы з сялянскіх і рабочых сем'яў, маюць вышэйшую асвету. Уся наша савецкая інтэлігенцыя вырасла з асяроддзя і гушчы народа.

Адзначаючы слаўную гадавіну, хочацца яшчэ раз сказаць творцу Канстытуцыі, дарагому і любімаму Іосіфу Вісарыёнавічу Сталіну:

— Вялікае дзякуй, наш родны бацька і друг!

В. І. ПАДАБЕД,
старшы заатэхнік Дубровенскага райза.

ДЛЯ ЛЮБІМАЙ РАДЗІМЫ

Хіба можа быць большае шчасце, чым мець магчымасць свабодна развіваць свае здольнасці, пладатворна працаваць, вучыцца і творча расці! А ў нас гэту магчымасць мае любы.

Я ў дзяцінстве марыў стаць інжынерам. У капіталістычных краінах такая мара для пераважнай большасці насельніцтва з'яўляецца зусім недасягальнай фантазіяй. А тыя нямногія, якім і ўдаецца атрымаць вышэйшую тэхнічную адукацыю, пасля гэтага асуджаны на беспрацоўе і празябанне.

Для савецкага інжынера слова «беспрацоўе» стала замежным словам. Савецкі інжынер, акружаны сталінскімі клопатамі, любоўю і павагай усяго народа, мае велізарнае поле дзейнасці, неабмежаваныя магчымасці для росту.

Дзесяты год я працую ў якасці спецыяліста па будаўнічых матэрыялах. Цяпер загадваю цэнтральнай лабараторыяй трэста будматэрыялаў. Разам са студэнтам Політэхнічнага інстытута тав. М. Фінкельштэйнам мы вынайшлі станок для выпрабавання чарапіцы на ізлом. Працуем яшчэ над адным вынаходствам у галіне паляпшэння якасці будматэрыялаў.

Пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі мы будзем працаваць усё больш пладатворна, ствараць для нашай любімай радзімы новыя і новыя матэрыяльныя багацці.

Інжынер Р. КАЦНЕЛЬСОН.

ПЕСНІ РАДАСЦІ І ШЧАСЦЯ

Да Вялікай Кастрычніцкай социялістычнай рэвалюцыі Беларусь не мела ні аднаго свайго ўласнага кампазітара. Зараз гэтыя кадры выраслі. Хто не ведае таварышоў Падкавырава, Крошнера, Самохіна, Любана, Пукста! Гэта людзі, якія сталі кампазітарамі толькі дзякуючы савецкай уладзе, дзякуючы ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыцы.

Я таксама стаў кампазітарам пры савецкай уладзе.

Жыццё наша цудоўнае і велічнае. Хочацца апяваць яго самымі лепшымі песнямі, укласці ў іх пачуцці, якія ідуць ад самай глыбіні сэрца.

Да выбараў у Вярхоўны Совет СССР я напісаў песню аб слаўным палкаводцу гераічнай Чырвонай Арміі Кліменце Ефрэмавічу Варашылаве.

Я дэпутат Вярхоўнага Совета БССР. Гэта абавязвае мяне працаваць яшчэ лепш на карысць сваёй сонечнай радзімы.

Сёння, калі народы магутнага Савецкага Саюза святкуюць дзень зацвярджэння вялікай хартыі перамогшага социялізма — Сталінскай Канстытуцыі—хочацца ва ўвесь голас сказаць:

— Буду працаваць так, каб напісаць такія творы, якія-б апявалі наша жыццё ва ўсёй яго веліччы і цудоўнасці.

А. БАГАТЫРОЎ,
дэпутат Вярхоўнага Совета БССР, кампазітар.

КРЭПАСЦЬ АБАРОНЫ

Каця Калкова, стаханаўка цэха штаноў, заканчвае рабочы дзень. Твар яе ззяе ад радасці—сёння яна выканала норму на 130 процантаў.

Фабрычны гудок абвясціў аб сканчэнні работы. Каця спяшаецца на пункт ППХА. Хутка туды сабраліся некалькі дзесяткаў яе сяброўак па змене — актывістак проціпаветранай і хімічнай абароны фабрыкі. Тут і Зіна Мядзведкіна, і Ніна Няклюдава, і Маня Саканенка, і Хая Рэўзіна, і іншыя. Іх камандзір — Каця Калкова.

Нядаўна праведзеныя на фабрыцы трэніровачныя вучэнні па ППХА паказалі высокі ўзор работы каманды, якую ўзначальвае Каця Калкова. Грудзі яе ўпрыгожаны значкамі ППХА першай і другой ступені, ГСА, ГПА, варашылаўскага стралка.

Яна ў кожную мінуту можа падняцца ў паветра і скінуцца з парашутам туды, куды ёй загадае партыя, таварыш Сталін, радзіма. Значок парашутыста — выдатнае сведчанне яе ўмення абараняць сваю социялістычную бацькаўшчыну.

А яшчэ-ж не так даўно, у 1932 годзе, Каця прышла на фабрыку непісьменнай сялянскай дзяўчынай. Яе выхаваў комсамол. Ён прывіў ёй пачуцці бязмежнай любві да радзімы.

Ганарыцца фабрычны калектыў Ханай Ронінай. Стаханаўка касцюмнага цэха, яна актывістка абароннай справы. Уступіўшы ў кандыдаты партыі Леніна—Сталіна, яна з яшчэ большым энтузіязмам узялася за пачэсную справу ператварэння фабрыкі ў крэпасць абароны. З'яўляючыся памочнікам начальніка фабрычнага штаба ППХА, яна за кароткі час падрыхтавала да здачы норм на значок ППХА 200 маладых работніц.

Скромны пост выхавальніцы ў фабрычных дзіцячых яслях займае Надзя Арлова. Колькі ў гэтым чалавеку жыццёвай энергіі, энтузіязму! З вялікім захапленнем Надзя сачыла за гераічным палётам трох адважных савецкіх жанчын—Валенціны Грызадубавай, Паліны Осіпенка і Марыны Расковай. Натхнёная подвігам гэтых мужных, бясстрашных савецкіх жанчын, Надзя рашыла стаць лётчыцай. І зараз яна з поспехам, без адрыву ад работы, займаецца ў аэраклубе.

Увесь пяцітысячны калектыў фабрыкі добра ведае стаханаўку цэха польтаў Фрузу Варкулевіч. Ёй толькі 19 год, але яна ўжо праславілася як адзін з лепшых снайпераў ва ўсёй БССР.

— Прыдзе час, — гаворыць Фруза, — загадае партыя — і я сваё майстэрства стральбы выпрабую на галовах фашысцкіх разбойнікаў, якія пасмеюць сунуцца на нас, на нашу любімую радзіму...

Свае веды стралковай справы Фруза перадае дзесяткам маладых работніц, якія займаюцца ў яе гуртку.

Высокі ўзор мужнасці і адвагі перамагання перашкод паказвае стаханаўка цэха польтаў Валя Берасьнёва. Яе грудзі ўпрыгожаны двума значкамі—«Варашылаўскі стралок» першай і другой ступеней; яна-ж альпіністка,—у жніўні гэтага года ўзбіралася з групай альпіністаў на вяршыні Каўказскіх гор.

Дзве тысячы значкістаў ППХА, 200 варашылаўскіх стралкоў, сотні значкістаў ГПА, ГСА, дзесяткі лётчыкаў і парашутыстаў — такі абаронны актыў фабрыкі. І сярод іх пераважная большасць — жанчыны.

У знамянальны дзень усенароднага свята — другой гадавіны прыняцця Сталінскай Канстытуцыі — увесь гэты баявы атрад ударніц, энтузіястак абароннай справы, палкіх патрыётак сваёй мацеры-радзімы, запэўняе партыю, урад, Сталіна:

— Мы гатовы да абароны сваёй радзімы, сваіх выдатных правоў, якія навекі залатымі літарамі запісаны на старонках Сталінскай Канстытуцыі.

З. ЛАРЫСАЎ. Вл. РЫЖЫ.
Віцебск. Швейная фабрыка «Сцяг індустрыялізацыі».

СССР — адзіная краіна ў свеце, дзе жанчыне адкрыты ўсе дарогі ў жыццё. Ва ўсіх галінах дзяржаўнага, культурнага і грамадска-палітычнага жыцця жанчына займае ганаровае месца. НА ЗДЫМКУ (злева направа) першы рад: Е. Я. КУЛЬБА — дэпутат Вярхоўнага Совета БССР, раней працавала загадчыцай МТФ калгаса «Чырвоныя Скарынічы», зараз вучыцца на курсах старшынь сельсоветаў; М. У. КАЗЛОВА — лётчык-інструктар Менскага аэраклуба; М. А. САРАНЧУК — стаханаўка ільнаводства калгаса «Перамога», Рэчыцкага раёна, дэпутат Вярхоўнага Совета БССР; Е. С. МЯДЗВЕДЗЕВА — стаханаўка Асінторфа, якая выконвае норму на 300 проц.; другі рад: С. П. РАЧОК — брыгадзір трактарнай брыгады Капыльскай МТС, дэпутат Вярхоўнага Совета СССР, зараз навучаецца ў Вышэйшай комуністычнай сельскагаспадарчай школе БССР; Я. Я. РАДЗІОНАВА — настаўніца Менскай 5-й сярэдняй школы; К. М. МЫШКОЎСКАЯ — урач Менскай цэнтральнай рабочай амбулаторыі і Д. КАСЦЯНКОВА — стаханаўка-шофер Асіпавіцкага леспрамгаса.

Фото Я. Салавейчыка.

НЕАБМЕЖАВАНЫЯ МАГЧЫМАСЦІ ДЛЯ ТВОРЧАЙ РАБОТЫ

Кожны артыкул вялікай Сталінскай Канстытуцыі — аб праве на працу, на адпачынак, на асвету, на забяспечаную старасць — адлюстроўваюць гіганцкія поспехі нашай цудоўнай радзімы, шчаслівае і радаснае жыццё савецкага народа.

У цяжкія годы страшнага голаду на Паволжы, 9 год ад роду, я пазбавіўся бацькоў. Стаў беспрытульным. Здавалася, што лёс мой рашон, што няма ў мяне дарогі ў жыццё. Але савецкая ўлада вярнула мне жыццё. Толькі клопатам большэвіцкай партыі і вялікага Сталіна я абавязан тым, што змог паступіць на вучобу, скончыць рабфак, а затым і інстытут і атрымаць ганаровае званне савецкага інжынера-геолага.

Дзе, у якой краіне, апрача нашай, магчымы такія факты, калі былы беспрытульны становіцца інжынерам, вучоным сакратаром навуковага інстытута!

Працуючы на навуковым фронце, я асабліва адчуваю выключныя клопаты партыі і ўрада аб развіцці навукі, аб росце навуковых кадраў. Савецкай інтэлігенцыі прадастаўлены неабмежаваныя магчымасці для творчай дзейнасці ва славу социялістычнай радзімы.

А. Г. ЗАЙЦАЎ,
інжынер-геолаг, вучоны сакратар інстытута геалогіі Акадэміі навук БССР.

СССР—СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ ДЗЯРЖАВА РАБОЧЫХ І СЯЛЯН

* * *

А. ВЫШЫНСКІ

—о—

Савецкая дзяржава ў сваім гіганцкім культурна-палітычным і гаспадарчым развіцці апіраецца на бязмежную адданасць справе социялізма многамільённых мас працоўных, на энтузіязм і несакрушальную ўпэўненасць нашага народа ў канчатковай перамозе комунізма.

Гэта канчатковая перамога забяспечваецца ўсёй рознастайнай сістэмай рэволюцыйных социялістычных мерапрыемстваў, якія пад кіраўніцтвам вялікай партыі Леніна—Сталіна, яе ЦК і нашага геніяльнага правадыра і настаўніка таварыша Сталіна ажыццяўляе социялістычная савецкая дзяржава, палітычнай асновай якой з'яўляюцца Советы дэпутатаў працоўных.

Советы дэпутатаў працоўных выраслі і ўмацаваліся ў рэзультаце звяржэння ўлады памешчыкаў і капіталістаў і заваявання дыктатуры пролетарыята.

Советам дэпутатаў працоўных належыць уся ўлада ў СССР.

Советы дэпутатаў працоўных — гэта органы сапраўднага народаўладства, сапраўднага выражэння ўлады народа, сапраўднай дэмакратыі.

Ні ў якое параўнанне з савецкім выбарчым правам, замацаваным першымі савецкімі канстытуцыямі і замацаваўшым сапраўдныя палітычныя правы за народнымі масамі, не можа ісці «дэмакратызм» самых «дэмакратычных» і «перадавых» капіталістычных краін!..

Вялікая Сталінская Канстытуцыя з'явілася бліскучым вынікам социялістычных перамог, атрыманых рабочым класам у саюзе з працоўнымі сялянскімі масамі пры непасрэдным удзеле на старане социялізма савецкай перадавой інтэлігенцыі, вынікам усяго гістарычнага пераможнага развіцця социялістычнай рэволюцыі, аддаўшай у кастрычніку 1917 года ўладу ў рукі рабочых і сялян.

Вялікая Сталінская Канстытуцыя выразіла сабой новыя найвялікшыя прынцыпы пролетарскага дэмакратызма. Яна прадставіла сабой у гэтых адносінах развіццё прынцыпаў пролетарскай дэмакратыі, выражаных у першых савецкіх канстытуцыях 1918 і 1924 гг.

Гэтыя канстытуцыі з'явіліся яе вялікімі папярэдніцамі.

Гэтыя канстытуцыі былі самымі дэмакратычнымі канстытуцыямі свету, бо парадзіўшая іх пролетарская рэволюцыя «дала нябачанае ў свеце развіццё і расшырэнне дэмакратыі іменна для гіганцкай большасці насельніцтва, для эксплуатуемых і працоўных» (Ленін, т. XXIII, стар. 349).

Пролетарская дэмакратыя заўсёды вышэй буржуазнай дэмакратыі.

«Гісторыя, — пісаў Ленін, — ведае буржуазную дэмакратыю, якая ідзе на змену феадалізму, і пролетарскую дэмакратыю, якая ідзе на змену буржуазнай» (Ленін, т. XXIII, стар. 345).

Буржуазная дэмакратыя прагрэсіўна толькі ў параўнанні з сярэдневяковьем, уваскрашоным цяпер у фашысцкіх краінах, дзе пануе рэжым грубага самавольства, насілля, чалавеканенавісніцтва, мракабесся.

Але пры ўсіх сваіх перавагах у параўнанні з сярэдневяковымі парадкамі, буржуазная дэмакратыя нікчэмна і крывадушна, яна з'яўляецца «раем для багатых, лавушкай і абманам для эксплуатуемых, для бедных» (Ленін, т. XXIII, стар. 346). Аб гэтым сведчаць не толькі практычныя мерапрыемствы буржуазіі па дзяржаўнаму кіраванню, але і ўсё заканадаўства і, у першую чаргу, канстытуцыйныя законы або, як іх называюць, асноўныя законы буржуазных дзяржаў.

Вось што пісаў аб гэтым Ленін у сваёй рабоце «Пролетарская рэволюцыя і рэнегат Каўцкі».

«Вазьміце асноўныя законы сучасных дзяржаў, вазьміце кіраванне імі, вазьміце свабоду сходаў або друку, вазьміце «роўнасць грамадзян перад законам»,— і вы ўбачыце на кожным кроку добра знаёмае ўсякаму чэснаму і свядомаму рабочаму крывадушнасць буржуазнай дэмакратыі. Няма ні адной, хоцьбы самай дэмакратычнай дзяржавы, дзе не было-б лазеек ці агаворак у канстытуцыях, забяспечваючых буржуазіі магчымасць рушыць войскі супроць рабочых, увесці ваеннае становішча і т. п. «у выпадку парушэння парадку», — на справе ў выпадку «парушэння» эксплуатуемым класам свайго рабскага становішча і спроб весці сябе не па-рабску» (Ленін, т. XXIII, стар. 347).

Няма ні адной буржуазнай канстытуцыі, якая не мела-б бясконцага мноства гэтых «лазеек» ці «агаворак», зводзячых на нішто крывадушна абвешчаныя гэтымі канстытуцыямі дэмакратычныя «правы» і «свабоды» грамадзян...

Буржуазныя канстытуцыі абвяшчаюць, напрыклад, на словах усеагульнае, роўнае, прамое і тайнае выбарчае права, але на справе не даюць выбарчых правоў жанчынам (напрыклад, ва Францыі, часткова ў Бельгіі), уводзяць маёмасныя, адукацыйныя і іншыя цэнзы, фактычна пазбаўляючыя сотні тысяч, мільёны выбаршчыкаў выбарчага права.

Яшчэ большымі здзекамі над дэмакратычнымі прынцыпамі з'яўляюцца буржуазныя выбарчыя сістэмы.

Ва Францыі да гэтага часу ў ходу падзел на маленькія акругі, якія там называюцца характэрным імем «стаячыя балоты», дзе можна лёгка «ўтапіць» кандыдатаў комуністычнай партыі і апазіцыйных буржуазных партый.

Механіка падліку галасоў тут такая, што комуністычныя кандыдаты, сабраўшыя, напрыклад, у 1932 годзе ні больш ні менш, як цэлы мільён галасоў, атрымалі ўсяго-наўсяго 10 мандатаў, а социялісты, сабраўшыя менш 2 мільёнаў галасоў, атрымалі 100 мандатаў.

Вось вам «роўнасць» выбарчага права ў адной з найбольш перадавых буржуазна-дэмакратычных капіталістычных краін!

Англійская выбарчая сістэма, вядомая ў якасці адной з старых дэмакратычных выбарчых сістэм, ведае катэгорыю выбаршчыкаў, якія маюць па два галасы: адзін голас па месцу жыхарства, другі — па месцу знаходжання належачага ім прадпрыемства ці зямельнай уласнасці. Гэта так званая сістэма «мноственага вотума» дае магчымасць багатым зямельным уласнікам і капіталістам галасаваць таксама і ў тых пунктах, дзе ў іх ёсць прадпрыемствы ці зямельная ўласнасць.

У ЗША па канстытуцыі пануе «роўнасць». Кожны штат выбірае роўна столькі, колькі любы іншы — па два дэпутаты. А на справе што атрымліваецца? Атрымліваецца, што многамільённы Нью-Ерк выбірае двух дэпутатаў, штат са 100 тыс. жыхароў выбірае таксама двух дэпутатаў. Дзіўная роўнасць! А подкупы, а жульніцтва, машэнніцтва, якія робяцца сярод белага дня, адкрыта, легальна на вачах ва ўсіх, подкуп галасоў выбаршчыкаў, — хіба ўсё гэта не сведчыць аб тым, што ўяўляе сабой гэты выбарчы закон і гэта выбарчая механіка розных капіталістычных дзяржаў, нават такіх, якія лічацца перадавымі буржуазна-дэмакратычнымі краінамі!

У буржуазна-дэмакратычных краінах канстытуцыі служаць толькі прыкрыццем панавання драпежніцкіх інтарэсаў капіталістаў і памешчыкаў.

Сапраўдная дзяржаўная «работа» тут ідзе не ў канстытуцыйных камісіях, не ў парламентах, а ў штабах і канцылярыях міністэрстваў, якія з'яўляюцца простымі аддзяленнямі капіталістычных трэстаў і банкаў!..

У фашысцкіх краінах разгул самавольства, беззаконня і разлютаванага белага тэрору супроць працоўных не звязан і не прыкрыт ніякімі «дэмакратычнымі» і канстытуцыйнымі пабрякушкамі.

Тут цынізм і ізуверства катаў перайшлі ўсякія межы. Антысеміцкія пагромы, фізічнае знішчэнне рабочых, інтэлігенцыі, дэмакратаў, комуністаў і ўсіх наогул антыфашыстаў — вось адкрытая праграма ўнутранай палітыкі фашызма. Пры патуранні ўрадавых кругоў Англіі і Францыі фашызм усё больш наглее і ў сваёй знешняй палітыцы адкрытага грабяжа і разбою.

Адзінай краінай ва ўсім свеце, якая процістаіць зверству фашызма і вядзе паслядоўную палітыку ў інтарэсах міру, свабоды і дэмакратыі, з'яўляецца Савецкі Саюз — вялікая социялістычная дзяржава, вялікая і непераможная социялістычная дзяржава рабочых і сялян.

У СССР канчаткова перамог социялізм, ён увайшоў у наша жыццё, у наш быт, пранізвае сабой усю нашу савецкую рэчаіснасць, усю нашу культуру, усё наша існаванне.

Саюз Савецкіх Социялістычных Рэспублік які святкуе другую гадавіну сваёй слаўнай Сталінскай Канстытуцыі, цвіце і радасна дыша грудзьмі мільёнаў і мільёнаў працоўных людзей, завяршыўшых сваёй социялістычнай перамогай частку свайго гістарычнага шляху.

Поўнымі грудзьмі дыша шчаслівая наша краіна, якая цешыцца мірам і радасцю творчай працы пад сцягам Сталінскай Канстытуцыі.

Два годы Сталінскай Канстытуцыі ўвайшлі ў гісторыю, як годы новых бліскучых поспехаў социялізма, новага і магутнага ўздыму социялістычнай гаспадаркі і социялістычнай культуры.

Стаханаўскі рух, які смела зламаў і прадаўжае ламаць старыя нормы і старыя тэхнічныя і гаспадарчыя традыцыі, указаў шлях далейшага развіцця народнай гаспадаркі СССР.

Ён разам з тым «адкрывае нам той шлях, на якім толькі і можна дабіцца тых вышэйшых паказальнікаў прадукцыйнасці працы, якія неабходны для пераходу ад социялізма да комунізма і знішчэння процілегласці паміж працай разумовай і працай фізічнай» **(Сталін).**

За 21 год Вялікай социялістычнай рэволюцыі СССР узбагаціўся вопытам барацьбы і дзяржаўнага социялістычнага будаўніцтва, навучыўшым атрымліваць перамогі над ворагамі ўсюды і пры ўсякіх умовах.

Працоўныя СССР на вопыце барацьбы з замежнымі разведкамі і іх агентурай пасцiглі ўсё выключнае значэнне савецкай дзяржавы, як магутнейшага сродка пераадалення варожага супраціўлення.

Савецкая социялістычная дзяржава рабочых і сялян забяспечвае працоўнаму савецкаму народу непахіснасць социялістычнага ладу, трываласць і непахіснасць социялістычнага правапарадку, ахоўваемага вялікай Сталінскай Канстытуцыяй і социялістычнымі законамі.

Мы ўступаем у трэцюю гадавіну Сталінскай Канстытуцыі ўзброеныя непераможнай зброяй марксісцка-ленінскай тэорыі, кіруемыя вялікай большэвіцкай партыяй, яе ЦК і геніяльным Сталіным, гордыя атрыманымі сусветна-гістарычнымі перамогамі, гатовыя да новых баёў, упэўненыя ў новых перамогах пад слаўным і бясконца дарагім усім чэсным савецкім патрыётам сцягам Леніна—Сталіна.

РАДАСЦЬ ПРАЦЫ

З самай раніцы ішла падрыхтоўка да адліўкі махавога кола. Фармаўшчыкі, адзетыя ў старыя падраныя ватоўкі, корчыліся ад холаду. Цёмны і цесны куток, дзе ішла фармоўка, ніколі не ацяпляўся. У вільготным сараі ледзь мігацелі бледныя агенькі капцілак. Робіш форму, пасвеціш, а дым проста ў вочы валіць. Ад такой работы людзі інвалідамі станавіліся.

Нямала было і няшчасных выпадкаў. Многія рабочыя назаўсёды трацілі сваю працаздольнасць. Фабрыканты адразу выганялі іх, прыходзілі іншыя, якіх чакаў такі-ж лёс.

Сорак год я працую на тым самым заводзе, які калісьці належаў прыватным гаспадарам. На ім я ўпершыню пазнаў «асалоду» капіталістычнай эксплаатацыі, нацярпеўся нямала гора і галечы.

Ад цямна да цямна капаўся ў сярай змрочнай кануры. Кожны ліцэйшчык павінен быў сам сфармаваць дэталь, сам зрабіць заліўку і выбраць яе з зямлі. Апошнія сілы аддаваў рабочы, і ўсё-ж не быў упэўнен, што яму заплацяць. Майстар можа прычапіцца да любой дробязі, і тады ўсё прапала. Апрача таго, што не атрымаеш аплату за сваю работу, яшчэ накладуць штраф. А калі праявіш незадавальненне—апынешся за варотамі. Тысячы беспрацоўных пераязджалі ў той час з горада ў горад, з завода на завод у пошуках работы.

Надышоў Вялікі Кастрычнік. Усё старое было змецена з твару зямлі. Рабочыя і сяляне сталі поўнымі гаспадарамі сваёй краіны.

Многа чаго змянілася ў краіне, у жыцці кожнага з нас. Ад старога завода амаль нічога не асталося. На месцы былых саматужных майстэрняў фабрыкантаў Якубсона і Ліўшыца красуюцца велізарныя прыгожыя карпусы менскага станкабудаўнічага завода імя Кірава.

На маіх вачах вырасла зусім новае прадпрыемства, на якім выпрабляюцца living рознастайныя складаныя станкі. Пабудаван новы механічны цэх—сапраўдны палац! Колькі святла і прастору! А новая кузня, ліцэйная—хіба можна параўнаць іх са старымі халупамі!

Сёлета наш завод дасць 742 станкі на суму 11.817 тысяч рублёў. Марку завода імя Кірава можна сустрэць у Чэлябінску, Горкім, Ленінградзе, Маскве.

У кожным цэху, у кожнай брыгадзе можна знайсці дзесяткі стаханаўцаў-энтузіястаў сацыялістычнай прадукцыйнасці працы. Слесары тт. Гімельштэйн, Байдак, токар т. Красуцкі, фрэзероўшчык тав. Рачкоўскі, каваль тав. Кісель і многа, многа іншых — гэта людзі, якімі ганарыцца наш завод, гэта наш залаты фонд.

У нашай краіне людзі ацэньваюцца па працы. Хто чэсна працуе, той карыстаецца вялікай павагай.

Тут, на сваім заводзе, мы пазнаем радасць соцыялістычнай працы. Былыя чорнарабочыя сталі начальнікамі цэхаў, брыгадзірамі, майстрамі, тэхнікамі, інжынерамі.

У стары час я ніколі не задумваўся аб тым, як лепш і хутчэй выканаць сваё заданне, стараўся абы аддзелацца, бо ведаў, што ад нашай працы нажываюцца толькі фабрыканты.

Зусім іншыя сталі зараз адносіны да вытворчасці на нашых совецкіх соцыялістычных прадпрыемствах. З якой стараннасцю, з якой любоўю аддзелваеш кожную дэталь, укладваеш сюды ўсё сваё уменне, усё сваё майстэрства!

У мяне, як і ў мільёнаў іншых рабочых нашай краіны, самы кароткі ў свеце рабочы дзень. Мне ўжо 50 год, але я адчуваю сябе зусім маладым. Нашу ганаровае званне стаханаўца, выконваю норму на 250—270 проц.

Я перажываю вялікую радасць за сваіх дзяцей. Разам са мною, у адным-жа цэху працуе фармаўшчыком мой сын Аляксандр, другі — Васілій канчае ў гэтым годзе Політэхнічны інстытут і атрымлівае званне совецкага інжынера. У кожнай рабочай сям'і можна зараз знайсці інжынераў, урачоў, педагогаў, камандзіраў Чырвонай Арміі.

Вялікая Сталінская Канстытуцыя, якая забяспечыла працоўным нашай соцыялістычнай краіны заможнае і шчаслівае жыццё, з'яўляецца шляхаводнай зоркай для прыгнечаных пролетарыяў усяго свету, яна заклікае іх да рашучай барацьбы з капіталістычнай эксплаатацыяй, да барацьбы за сваё вызваленне.

На радасць нашым прыяцелям, на страх ворагам з кожным годам мацнее совецкая краіна, мацнее народ-багатыр, якім ганарыцца ўсё перадавое прагрэсіўнае чалавецтва.

П. І. АХРЭМЧЫК,
стаханавец-ліцейшчык менскага станкабудаўнічага завода імя Кірава.

ЗАВАЯВАНАЕ ПРАВА

У нашай краіне стала звычайным, што рабочы, работніца, служачы карыстаюцца кожны год адпачынкам за кошт дзяржавы; жанчыны-мацеры атрымліваюць аплочаны водпуск да-і пасля родаў. Гэта стала законам нашага соцыялістычнага жыцця. І нам здаецца, што інакш і не можа быць. Як-жа інакш.

Усё гэта, вядома, так. Права на адпачынак, як і іншыя правы грамадзян, заваяваны кроўю лепшых сыноў нашага народа. Гэтыя правы дала нашаму народу вялікая комуністычная партыя і геніі соцыялістычнай рэволюцыі Ленін і Сталін.

Права на адпачынак запісана залатымі літарамі ў найвялікшай кнізе гісторыі, у Сталінскай Канстытуцыі. Гэта права ахоўваецца ўсёй магутнасцю соцыялістычнай дзяржавы. І нікому яго не адняць ад шчаслівага совецкага народа!

Успамінаецца стары пракляты час. Аб якім праве на адпачынак магла быць тады гутарка? Я нядаўна гаварыла з адной старай работніцай нашай фабрыкі Бабраўніцкай Ольгай Іосіфаўнай. Яна працавала ў дарэволюцыйны час у фабрыканта. Рабочы дзень прадаўжаўся 12 гадзін. Ніякага адпачынку, ніякай дапамогі пры хваробе. Захварэла работніца—вон з фабрыкі. Хворыя людзі фабрыканту не патрэбны, яны не могуць прынесці прыбытку гаспадару.

Ольга Іосіфаўна не можа без удзячнасці комуністычнай партыі і вялікаму Сталіну гаварыць аб сваім сучасным жыцці. Совецкая ўлада паслала яе на курорт лячыцца. Бабраўніцкая прыехала з курорта акрэпшая і цяпер з яшчэ большай энергіяй працуе. А хіба мала такіх, як Бабраўніцкая!

У пракляты час царызма працоўны чалавек не меў права на сонца і радасць. Ён не бачыў сонца, яно, быццам, існавала толькі для багатых.

Совецкая ўлада дала грамадзянам нашай краіны права на сонца, радасць і шчасце.

За 10 месяцаў 1938 года з нашай барысаўскай запалкавай фабрыкі імя Кірава пабывала на курортах і ў санаторыях 43 чалавекі, у дамах адпачынку—197 чалавек, у дзіцячым санаторным лагеры — 150 дзяцей рабочых.

Дзе, у якой краіне ўрад так клапоціцца аб здароўі сваіх грамадзян, як наш совецкі ўрад? Няма другой такой краіны ў свеце, акрамя нашай. Толькі ў краіне Сталінскай Канстытуцыі, дзе самым каштоўным капіталам з'яўляецца чалавек, усё робіцца для радасці і шчасця чалавека.

Е. С. ЖУРАНКОВА,
дэпутат Вярхоўнага Совета СССР.

Студэнткі трэцяга курса віцебскага медыцынскага інстытута на практычных занятках у мікрабіялагічнай лабараторыі. Фото С. Грына.

Лепшы стаханавец віцебскага станкабудаўнічага завода «Комінтэрн» тав. І. Т. ЛАБУНОЎ, які выконвае план на 464 проц. Фото С. Грына.

ВЯЛІКАЕ ПРАВА ПРАЦОЎНЫХ СССР

Е. Т. ГУЦЯНКОВА
Народны камісар соцыяльнага забеспячэння БССР

У царскай Расіі — у гэтай вялікай турме народаў — не магло быць і гутаркі аб соцыяльным забеспячэнні працоўных.

Заўчасна састарыўшыеся і захварэўшыя ад непасільнай эксплаатацыі і поўгалоднага існавання, рабочыя выкідваліся на вуліцу і асуджаліся на голад і жабрацтва.

У той-жа час царскі ўрад траціў велізарныя сродкі на тысячныя пенсіі вышэйшым чыноўнікам і арыстакратыі.

Вялікая Кастрычніцкая соцыялістычная рэволюцыя і перамога соцыялізма ў нашай краіне забяспечылі магчымасць дзяржаўнага забеспячэння працоўных у старасці, а таксама ў выпадку хваробы і страты працаздольнасці.

У 120 артыкуле Сталінскай Канстытуцыі гаворыцца:

«Грамадзяне СССР маюць права на матэрыяльнае забеспячэнне ў старасці, а таксама — ў выпадку хваробы і страты працаздольнасці.

Гэтае права забяспечваецца шырокім развіццём соцыяльнага страхавання рабочых і служачых за кошт дзяржавы, бясплатнай медыцынскай дапамогай працоўным, прадастаўленнем у карыстанне працоўным шырокай сеткі курортаў».

Штогод у БССР, як і ва ўсіх рэспубліках Совецкага Саюза, растуць асігнаванні на соцыяльнае забеспячэнне. Калі ў 1937 годзе па дзяржаўнаму бюджэту на забеспячэнне інвалідаў працы і сем'яў памёршых кармільцаў было расходвана 21 мільён рублёў, то ў 1938 годзе расход на гэтыя-ж мерапрыемствы будзе складаць звыш 32 мільёнаў рублёў — 152,4 проц. Па мясцоваму бюджэту асігнаванні на забеспячэнне інвалідаў вайны ў 1938 годзе таксама павялічаны на 32 проц. параўнальна з 1937 годам.

Сталінскія клопаты аб пенсіянерах не абмяжоўваюцца адной толькі выплатай пенсіі, але характарызуюцца і радам іншых відаў дапамогі. Так, напрыклад, на кліматычнае лячэнне пенсіянераў у 1937 годзе расходвана 420 тысяч рублёў, а ў 1938 годзе асігнавана па бюджэту на гэтыя мерапрыемствы 675 тысяч рублёў.

Акрамя таго, Белкапінстрахкасай у 1938 годзе расходуецца на аздараўленчыя мерапрыемствы для інвалідаў, працуючых у арцелях, 670 тыс. руб. За 1938 год на ўсесаюзныя курорты было накіравана 800 інвалідаў, у санаторыі і дамы адпачынку мясцовага значэння — 600 інвалідаў.

Белкапінстрахкаса мае тры дамы адпачынку для інвалідаў. Тэрмін прабывання ў доме адпачынку — тры тыдні. За 1938 год у гэтых дамах адпачывала 1750 чалавек.

Замест некалькіх жалкіх начлежак і багадзелень, існаваўшых у царскай Расіі, разгорнута сетка дамоў інвалідаў, у якіх прэстарэлыя і інваліды атрымліваюць поўнае ўтрыманне і абслугоўванне за кошт дзяржавы.

На працаўстройства і пратэзіраванне пенсіянераў у 1938 годзе расходуецца 700 тыс. руб. На розныя іншыя віды дапамогі 1.284.000 руб.

Аздараўленчыя мерапрыемствы, пратэзіраванне і пераабучэнне зварочваюць тысячы пенсіянераў да працы і актыўнага ўдзелу ў соцыялістычным будаўніцтве.

Акрамя сістэмы Белкапінсаюза, дзяржаўных прадпрыемстваў і устаноў, пераабучэнне інвалідаў праводзіцца і на прадпрыемствах таварыства сляпых, таварыства глуханямых і ў вытворча-вучэбным камбінаце Наркамсобеса. На гэтых прадпрыемствах занята звыш 1000 чалавек.

Значную ролю ў ажыццяўленні 120 артыкула Сталінскай Канстытуцыі СССР адыгрываюць касы грамадскай узаемадапамогі ў калгасах.

На працягу апошняга года калгаснымі касамі БССР было расходвана на аказанне дапамогі сваім членам каля паўтара мільёна рублёў грашыма і сельгаспрадуктамі.

Усе гэтыя лічбы і факты ярка ілюструюць велізарныя клопаты партыі, урада і вялікага Сталіна аб чалавеку, аб усім народзе. Гэтыя лічбы і факты яшчэ раз пацвярджаюць вялікую сілу 120 артыкула Сталінскай Канстытуцыі, у якім запісана права совецкіх грамадзян на матэрыяльнае забеспячэнне ў старасці, а таксама ў выпадку хваробы і страты працаздольнасці. Такое права магчыма толькі ў нашай краіне соцыялізма, у краіне, над якой ярка гарыць зорка Сталінскай Канстытуцыі.

ВЫДАТНЫЯ ДАСЯГНЕННІ

Сталінская Канстытуцыя ўзнімае на новую ступень творчыя магчымасці і сілы народа ва ўсіх галінах соцыялістычнага будаўніцтва, у тым ліку і ў галіне мастацтва.

Радасна жыць і тварыць пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі, — так адчадушна гавораць нашы совецкія пісьменнікі, мастакі, кампазітары, акторы, вырашчаныя народам, выхаваныя партыяй Леніна—Сталіна. Іменна гэтым і тлумачыцца росквіт усіх галін беларускага совецкага мастацтва, нацыянальнага па форме і соцыялістычнага па зместу.

Да Вялікага Кастрычніка ў Беларусі не было ні аднаго сапраўднага тэатра. Беларускі тэатр — дзецішча Вялікага Кастрычніка. Вызвалены ад векавога гнёту, народ даў выдатныя кадры тэатральнага мастацтва. Сёння наша рэспубліка мае сем дзяржаўных тэатраў і шэсць тэатраў новага віду—калгасна-соўгасных. У гэтых тэатрах наш совецкі глядач бачыць на роднай мове і творы класікаў і творы сучасных совецкіх драматургаў.

Асаблівых поспехаў тэатры БССР дасягнулі за апошнія годы, пасля разгрому варожых гнёздаў на тэатральным фронце. Новыя пастаноўкі беларускага, рускага і яўрэйскага дзяржаўных драматычных тэатраў, выдатная пастаноўка віцебскага тэатра п'есы «Чалавек з ружжом», работа тэатра Оперы і балета над арыгінальнымі операмі — усё гэта з'яўляецца бясспрэчным дасягненнем беларускай совецкай культуры, вынікам ажыццяўлення мудрай ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі.

Усе нашы правы, правы свабодных людзей соцыялістычнай краіны, навекі зацверджаны ў вялікім дакуменце аб заваяваным шчасці чалавецтва—Сталінскай Канстытуцыі.

Сярод разбушаваўшагася акіяна фашысцкіх забойстваў і пагромаў, сярод крывавых кашмараў фашысцкіх зверстваў — благародны выдатны сцяг Сталінскай Канстытуцыі, які рэе над нашай свабоднай радзімай, з'яўляецца пуцяводнай зоркай, якая натхняе ўсё працоўнае чалавецтва на барацьбу і перамогі над фашысцкім мракабессем, над ненавісным капіталістычным ладам.

Л. Г. РАХЛЕНКА,
мастацкі кіраўнік Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра.

ШЧАСЦЕ СОВЕЦКАГА ПЕДАГОГА

Штодзённа класы і аудыторыі нашага педагагічнага вучылішча запаўняюць сотні юнакоў і дзяўчат—жыццярадаснай совецкай моладзі. Часта чуеш ад іх, што яны імкнуцца скончыць вышэйшую навучальную ўстанову, стаць педагогам, інжынерам, урачом і т. д. Яны гавораць аб гэтым з упэўненасцю, ведаючы, што пры жаданні яны могуць дасягнуць усяго.

Кожны раз, калі я слухаю гэту моладзь, перада мной устае вобраз старога дарэволюцыйнага сельскага настаўніка. Чэсна і благародна ён аддаваў свае веды народу. Але ў якіх цяжкіх умовах яму прыходзілася працаваць! Успамінаецца стары драўляны домік на ўскраіне вёскі. У маленькім няўтульным пакойчыку сядзяць абадраныя малышы. Бацькі паслалі іх у школу толькі для таго, каб навучыць пачатковай пісьменнасці. Прадаўжаць асвету маглі толькі адзінкі—дзеці заможных слаёў насельніцтва.

Права на асвету. Колькі радасных пачуццяў і мысляў заўсёды будзіць у совецкім настаўніку гэты залаты артыкул Сталінскай Канстытуцыі! З века ў век лепшыя розумы чалавецтва імкнуліся зрабіць асвету, культуру, навуку здабыткам усяго народа. Гэта мара ажыццявілася толькі пры совецкай уладзе.

Як пышна расквітнела культура ў нашай краіне відаць на прыкладах любога раёна ці сяла нашай радзімы. Адзін дарэволюцыйны журналіст пісаў калісьці аб Рэчыцкім раёне, што гэта самы глухі і адсталы вугал Беларусі. У Рэчыцы ачагамі «культуры» былі: адна царква, каталіцкі касцёл, сінагога, некалькі малітвеных яўрэйскіх дамоў, прыхадское вучылішча і некалькі «хедэраў». Зараз у горадзе ёсць 5 сярэдніх школ, педагагічнае вучылішча, рабфак, пачатковыя школы. Абучаецца да 10 тысяч дзяцей працоўных. У горадзе 8 рабочых клубаў, кінотэатр, Дом соцкультуры, ёсць дзесяткі бібліятэк. Пабудаваны дзве сталінскія школы. Зараз будуецца выдатны будынак педагагічнага вучылішча. Вырасла і армія настаўнікаў.

Такі-ж рост культуры мы бачым і па ўсёй БССР. Да Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі 75 проц. насельніцтва Беларусі было непісьменным. Зараз па рэспубліцы налічваецца 7.071 школа, у якіх абучаецца 1.256 тысяч дзяцей. Да рэволюцыі ў Беларусі зусім не было вышэйшых навучальных устаноў. Зараз у 20 вышэйшых навучальных установах вучыцца 16 тысяч студэнтаў, у 80 педвучылішчах і тэхнікумах — 30.660 студэнтаў і т. д.

Права на асвету назаўсёды дано совецкаму народу вялікай Сталінскай Канстытуцыяй. Што можа быць больш ганаровым для совецкага настаўніка, як выхоўваць маладое пакаленне ў комуністычным духу, бачыць штодзённа рост будучых будаўнікоў комуністычнага грамадства!

Совецкі педагог акружан пашанай і павагай. Яму даны ўсе магчымасці для творчага росту і ўдасканалення. Я сын селяніна, які толькі пры совецкай уладзе ліквідаваў сваю непісьменнасць. Мне-ж совецкая ўлада дала магчымасць скончыць ВНУ. Я працаваў сельскім педагогам, затым выкладчыкам гісторыі, загадчыкам завочнага сектара Рэчыцкага педагагічнага вучылішча, а зараз працую дырэктарам школы.

Совецкі народ аказаў мне найвялікшае давер'е, выбраўшы дэпутатам Вярхоўнага Совета БССР. Дзесяткі настаўнікаў выбраны дэпутатамі Вярхоўнага Совета СССР, саюзных і аўтаномных рэспублік. Гэта—вялікае давер'е да ўсяго совецкага настаўніцтва і на гэта мы павінны адказаць узорнай работай па выхаванню маладога пакалення.

Зараз партыя большэвікоў дала нам, совецкім настаўнікам, выдатную зброю, выдатны дапаможнік у справе выхавання маладога пакалення — «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)». Выключна ганаровая задача совецкага настаўніцтва: глыбока вывучыць гэты класічны марксісцка-ленінскі твор і яшчэ лепш авалодаць большэвізмам.

Сёння, у дзень другой гадавіны зацвярджэння Сталінскай Канстытуцыі, мы, совецкія настаўнікі, яшчэ раз прыносім сваю глыбокую падзяку партыі Леніна—Сталіна, творцу Канстытуцыі СССР вялікаму Сталіну, даўшаму народам нашай неабсяжнай радзімы залатое права на асвету.

Іван Кліменцьевіч ЯКІМОВІЧ,
дэпутат Вярхоўнага Совета БССР, дырэктар Рэчыцкага педагагічнага вучылішча.

ПАЧЭСНАЯ ЗАДАЧА

У германскім журнале «Медыцынскі свет» змешчан артыкул прафесара Зідэнтопфа, у якім ён канстатуе, што лік дзяцей ва ўзросце да шасці год склаў у Германіі ў 1910 годзе 8,3 мільёна чалавек, а ў 1933 годзе толькі 5,9 мільёна чалавек. Ён з жалем адзначае, што ў Германіі штогод гіне ад дачасных родаў 280 тысяч чалавек, ад абортаў — 700 тысяч чалавек, ад мёртванараджэнняў — 300 тысяч дзяцей.

Італія пад уладай Мусаліні ператварылася ў краіну з «пустымі калыскамі», у краіну, дзе катастрафічна зніжаецца нараджаемасць. Капіталізм асуджае насельніцтва на выміранне.

Толькі ў нашай квітнеючай краіне соцыялізма выключна высокая нараджаемасць і нізкая смяротнасць, што з'яўляецца лепшым паказальнікам радаснага і шчаслівага жыцця совецкага народа, акружанага штодзённымі сталінскімі клопатамі. Нідзе, ні ў адной краіне свету працоўныя не маюць такіх выдатных умоў для працы, для адпачынку, такой матэрыяльнай забяспечанасці, як у нас. Ахова здароўя нашых грамадзян таксама ўзнята на недасягальную для капіталістычных краін вышыню.

Кануў у далёкае мінулае той час, калі, напрыклад, у Менску існавалі толькі адна земская і яўрэйская бальніцы. За годы совецкай улады ў Менску пабудаваны адзін з буйнейшых у Саюзе клінічны гарадок, клініка нервовых хвароб, рад ясляў, медыцынскі інстытут, адкрыта 6 паліклінік і амбулаторый, дзесяткі здраўпунктаў, жаночых і дзіцячых кансультацый і іншых лячэбна-прафілактычных устаноў.

Цэнтральная рабочая паліклініка, дзе я працую галоўным урачом, мае ў сваім саставе 50 урачоў розных спецыяльнасцей, да 10 прафесараў-кансультантаў, многа работнікаў сярэдняга медыцынскага персанала. Кабінеты паліклінікі абсталяваны па апошняму слову тэхнікі, у тым ліку рэнтгенам, фізіятэрапеўтычнымі ўстаноўкамі.

Совецкі медыцынскі работнік, якому даверана самае каштоўнае і дарагое—ахова здароўя нашых грамадзян, з'яўляецца носьбітам гігіенічных ведаў у масы і актыўным удзельнікам соцыялістычнага будаўніцтва.

Совецкія ўрачы разам з усёй совецкай інтэлігенцыяй авалодваюць тэорыяй Маркса — Энгельса — Леніна — Сталіна, вывучаюць гісторыю ВКП(б) для таго, каб, авалодаўшы большэвізмам, яшчэ лепш працаваць па ахове здароўя грамадзян нашай любімай соцыялістычнай радзімы.

Г. ДУХАН,
галоўны ўрач Менскай цэнтральнай рабочай паліклінікі.

Рабочыя-стаханаўцы магілеўскай фабрыкі штучнага валакна імя Куйбышава ў сваім фабрычным доме адпачынку. Фото Я. Салавейчыка.

КВІТНЕЕ НАРОДНАЯ ТВОРЧАСЦЬ. НА ЗДЫМКАХ: (злева направа): удзельніцы рабочага самадзейнага калектыва Менскага клуба будаўнікоў (злева направа) першы рад: О. П. Ротэр, Г. І. Залеская, Н. А. Варанцова; другі рад: А. С. Ярашэвіч, З. Н. Рубенчык і Э. Я. Бержац: «Лявоніха» ў выкананні самадзейнага гуртка менскага абласнога мэблевага прамысловага саюза: «Нарвежскі танец» у выкананні Пашы Нінбург (злева) і Тані Сысоевай — вучаніц 5-га класа 6-й школы (Віцебскі Дом мастацкага выхавання дзяцей).
Фото С. Грына.

КАШТОЎНАЯ ПРАПАНОВА РАДЫЁТЭХНІКА тав. ГЛІНСКАГА

Радыётэхнік Упраўлення ўпаўнаважанага Наркамата сувязі па БССР тав. С. Н. Глінскі сканструяваў дадатковы ўзмацняльны блок, які дазваляе павялічваць магутнасць сельскіх радыёвузлоў, абсталяваных узмацніцелямі УП-8 і Тумб-10, у 3—4 разы.

Для гэтага не патрабуецца ніякіх дадатковых крыніц пітання. Затраты не перавышаюць 250—300 рублёў. Блок вельмі кампактны і ўяўляе сабой панель 20×35 см. з устаноўленымі на ёй двума трансфарматарамі і чатырма лямпамі тыпу 6Н7.

Першы вопытны экземпляр блока ўстаноўлен на радыёвузле ў м. Смілавічы, Менскай вобласці, і поўнасцю сябе апраўдаў. Магутнасць радыёвузла павялічылася ў тры разы, значна палепшылася чутнасць на радыёкропках.

Рацыяналізатарская прапанова тав. Глінскага адобрана аддзеламі вынаходніцтваў і радыёфікацыі Наркамата сувязі СССР. Аўтар прэміраван. На адным з радыёзаводаў Саюза падрыхтоўваецца серыйная вытворчасць гэтых блокаў.

У першым квартале будучага года на маламагутных радыёвузлах у раёнах БССР намячаецца ўстаноўка не менш 20 узмацняльных блокаў канструкцыі тав. Глінскага, што дасць магчымасць пашырыць работы па радыёфікацыі калгаснай вёскі.

ІВАНАЎСКІ МЕХПУНКТ ВЫКАНАЎ КВАРТАЛЬНЫ ПЛАН

Калектыў іванаўскага лесамехпункта ў спаборніцтве са слуцкім мехпунктам дабіўся выдатнай вытворчай перамогі. 4 снежня мехпункт датэрмінова выканаў план 4 квартала. Вывезена 23000 кубаметраў драўніны, загатоўлена 108.000 кубаметраў — 108 проц. гадавога плана.

Стаханаўцы-шоферы тт. Нясцераў, Дубавец, Васільеў штодзень выконваюць сваю норму на 140 проц., возчык тав. Ванькевіч — на 160—180 проц. У лесе зараз працуе 500 лесарубаў і 250 возчыкаў.

Рабочыя мехпункта абавязаліся выканаць гадавы план па лесавывазцы да 10 снежня.

Новая п'еса Эдуарда Самуйлёнка

3-га снежня на пашыраным пасяджэнні праўлення Саюза совецкіх пісьменнікаў БССР з удзелам пісьменнікаў, крытыкаў, актораў і прадстаўнікоў друку адбылася чытка і абмеркаванне новай п'есы Эдуарда Самуйлёнка «Пагібель воўка».

Новы драматургічны твор маляўніча і праўдзіва паказае барацьбу дружнай сям'і заможных калгаснікаў пагранічнага калгаса з недабітым класавым ворагам, які, прытаіўшыся і маскіруючыся, апутвае і зацягвае ў свае варожыя сеткі асобных разлажыўшыхся людзей і іх рукамі праводзіць шкодніцтва: атручвае насенне, знішчае коней, арганізоўвае пажары. Гэтак-жа ярка і праўдзіва паказан у п'есе цесны кантакт совецкіх пагранічнікаў і калгаснага насельніцтва пры затрыманні дыверсантаў — парушальнікаў нашай непраходнай граніцы.

Выступаўшыя ў абмеркаванні адзначылі выключныя мастацкія і драматургічныя якасці твору, які па сваёй каштоўнасці стаіць непараўнаўча вышэй усіх тых твораў, якія да гэтага часу былі напісаны беларускімі драматургамі.

У ПАГРАНІЧНЫМ КАЛГАСЕ

У густым змроку асенняга вечара, дзесьці далёка ў напрамку да граніцы, успыхнула бялясае зарава. Кавалак мутнага неба нечакана праясніўся і пасвятлеў. З набліжэннем машыны зарава увесь час разрасталася і ўглыб, і ўшыр і нарэшце замільгацела мноствам электрычных агнёў.

— Калгас «Новы шлях», —нібы пра сябе праказаў шофер.

Машына ўехала на шырокую калгасную вуліцу, залітую святлом і ад вулічных ліхтароў і ад снапоў святла, якія выриваліся з вокнаў дамоў калгаснікаў.

На водшыбе ярка асветлены будынак электрастанцыі, млына і цыркуляркі. Адтуль даносяцца рытмічныя гукі газагенератарнага рухавіка.

Заходзім. Механік электрастанцыі Тарас Вашкоў, відаць, нядаўна пускаў у ход машыну і зараз, абціраючы пакляй рукі, уважліва прыслухоўваецца да яе работы. Потым, калі ён пераканаўся, што машына пайшла поўным ходам, падаў знак электраманцёру Васілю Вашкову ўключаць астатнія рубільнікі.

Электрычнае святло ўспыхнула на жывёлагадоўчых фермах, у няпоўнай сярэдняй школе і, нарэшце, засвяціліся шматлікія вокны вялізнага будынка калгаснага Дома сацыялістычнай культуры. Па сваіх размерах гэта хутчэй не дом, а цэлы культурны камбінат калгаса. Ёсць тут вялізная зала з абсталяванай сцэнай і грыміравальным пакоем, ёсць чытальня, пакой для брыгадзіраў, канцылярыя калгаса з асобным кабінетам для старшыні праўлення і рад іншых пакояў. Дом соцкультуры — гонар калгаса; ён пабудаван рукамі саміх калгаснікаў і ўрачыста быў адкрыт у дні святкавання XXI гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Сёння ў калгасе быў дзень адпачынку. На стрэльбішчы днём праходзілі заняткі стралковага гуртка. Да трынаццаці варашылаўскіх стралкоў калгаса прыбавіўся яшчэ адзін. У калгасе ёсць і гурток проціпаветранай і хімічнай абароны. Больш дзесятка калгаснікаў ужо здалі нормы на значок ППХА.

Як толькі ўспыхнула святло ў Доме соцкультуры, з усіх канцоў вёскі да яго накіравалася моладзь і пажылыя калгаснікі. На вуліцы, пад рэзвы перабор гармоніка, дзесятак галасоў падхапілі частушку:

Расцягну гармошку шырэй,
А дзяўчаты падпяюць.
Няхай знаюць ва ўсім свеце,
Як калгаснікі жывуць.

І, пераклікаючыся з першымі спевакамі, на другім канцы вуліцы высокі дзявочы голас зацягнуў новую частушку:

Ляці, ляці хутчэй,
Пташачка крылатая,
Нясі Сталіну прывет
За жыццё багатае.

А каля самага Дома соцкультуры дзяўчынкі і хлопчыкі-падросткі, акружыўшы сакратара райкома партыі, дапытваліся:

— Мо' сёння спектакль будзе ў нас?

— А хіба ў вас даўно спектакль быў?

— Зусім нядаўна, але мы яшчэ жадаем...

Хутка пахнучы смалой Дом соцкультуры напоўніўся песнямі і весёласцю. У аграмаднай зале закружыліся пары, а ў суседнім пакоі калгасныя спявачкі, Малахя Белка і Аўдзюля Гурына, наладзілі харавыя спевы. Усё новыя і новыя песні і частушкі пра светлае і радаснае калгаснае жыццё, пра мудрага, вялікага Сталіна і яго саратнікаў, пра сонца-Канстытуцыю, пра бясстрашнасць і гераізм чырвоных пагранічнікаў, пра непахісную моц нашай сацыялістычнай радзімы — з асобай сілай гучаць тут, на рубяжы з капіталістычным светам.

— Любяць у нас песні спяваць, — заўважае сакратар комсамольскага камітэта, ён-жа і загадчык малочна-таварнай фермай калгаса, якая налічвае 420 галоў, Іван Журко. — З песнямі працуем, з песнямі і адпачываем. Але варта зараз паведаміць, што вораг перайшоў граніцу, як раптоўна абарвецца на поўслове любімая песня, змоўкне гармонік і ўсе, ад малога да старога, кінуцца на дапамогу нашым слаўным чырвоным пагранічнікам. І нікуды не дзецца тады ворагу...

Крыху падумаўшы, Іван дадае:

— Жывем мы на граніцы. А гэта многаму абавязвае нас перад усім совецкім народам. Разам з чырвонымі пагранічнікамі мы шчыльна ахоўваем недатыкальнасць совецкіх рубяжоў...

І сапраўды, да граніцы тут рукой падаць. Электрычныя агні калгаса, задушэўныя, бадзёрыя песні калгаснікаў далёка відны і чутны па той бок рубяжа, дзе працоўныя прыдушаны фашысцкім ботам, а над іх галовамі беспакарана ўзвіваецца панскі бізун.

А толькі дваццаць адзін год таму назад на гэтых вось землях Палесся, дзе пралягла дзяржаўная граніца, аднолькавы лёс быў у сялян-палешукоў. Разам перабіваліся яны з мякіны на квас, разам цягнулі непасільную лямку галоднага, дзікага і жабрацкага жыцця. Недарма ў нямногай літаратуры, выданай яшчэ ў годы царызма, жыццё палешукоў малюецца ў самых чорных, у самых жудасных фарбах.

«...Вёскі Палесся — гэта рад раскікутых, мізэрных, на жывую руку сабраных хат. — Чытаем мы з дарожных запісак нейкага В. Маракуева, якія вышлі асобнай кніжкай у 1886 годзе пад назвай «Палессе і палешукі». — Хаты ў адно ці два акны, але вокны не выходзяць проста на вуліцу, а перад імі з груд расколатых бярвенняў стаіць плот. Крытага двара няма...

Удоўж вуліц нярэдка стаяць дзікія грушы і велізарныя сосны, з абавязковым упрыгожаннем — гняздом бусла; вялікія чорныя, з жоўтымі падпалінамі сабакі, зморачыя валы, абарваныя, часта каўтунаватыя дзеці — вось малюнак вёскі Палесся.

Палешукі жывуць надзвычай брудна: не мыюцца і не чэшуцца; не глядзячы на багацце дроў — лазняў тут не існуе».

Такім асталося яшчэ Палессе па той бок рубяжа. У краіне соцыялізма, пад жыватворчымі праменнямі Сталінскай Канстытуцыі жыццё сялян-палешукоў, як і жыццё ўсіх працоўных, стала радасным, шчаслівым і багатым. Палешук, якога не лічылі раней за чалавека, стаў поўнапраўным грамадзянінам сваёй вялікай і магутнай соцыялістычнай дзяржавы.

Мы ідзем па вуліцы, залітай святлом, хаця стаіць цёмная, асенняя ноч, і людской поўнакроўнай радасцю. Праз акно відаць, як на кватэры Барыса Кахно сабралася група калгаснікаў і «забіваюць» у даміно. У памяшканні школы адбываюцца заняткі 4 і 5 класаў няпоўнай сярэдняй школы дарослых.

Заходзім у хату 56-гадовага калгаснага вартаўніка Нікалая Ігнатавіча Птушкі. За сталом перад люстрам брыецца яго сын Іосіф.

— Дзе бацька?

— Пайшоў у канцылярыю калгаса шукаць газет, — не адрываючы брытвы ад барады, паведамляе ён.—Сёння чамусьці паштальён не прынёс газет. А стары без газет—ні кроку, цэлыя вечары праседжвае за імі...

У сям'і Нікалая Ігнатавіча 4 працаздольных. Апрача старога і сына, які працуе ў паляводчай брыгадзе, дачка—комсамолка Галя загадвае свінатаварнай калгаснай фермай. Жонка Ігната, Мар'я, лепшая стаханаўка калгаса. Ігнат паведамляе, што за зіму парашылі пабудаваць новы дом.

— Дабра атрымалі многа, так што хопіць і на пражыццё і дом пабудаваць.

— А ў вас яшчэ і гэты нядрэнны...

— Мала што нядрэнны, а трэба яшчэ лепшы зрабіць...

...Вышаўшы на вуліцу, з боку Дома соцкультуры зноў данеслася частушка:

Вёў нас Ленін, вёў нас Сталін
У бой за рэвалюцыю
Даў нам Ленін, даў нам Сталін
Сонца-Канстытуцыю.

Там яшчэ ў поўным разгары адбываліся танцы. Слухаючы песні, гукі гармоніка, цяжка ўявіць, што толькі за некалькі сот метраў ад калгаса праходзіць граніца, за якою ляжыць другі свет, пануюць другія парадкі, па якіх чалавек чалавеку—воўк.

Разам з гэтым, прыемна і радасна адчуваць, што вось гэту, б'ючую невычарпальнай крыніцай людскую радасць і весёласць краіны перамогшага соцыялізма дзень і ноч, у сцюжу і спякоту заўсёды шчыльна ахоўваюць гарачыя патрыёты соцыялістычнай радзімы, бясстрашныя і мужныя чырвоныя пагранічнікі.

Н. ВІШНЕЎСКІ.

Тураўскі раён.

У ГОНАР УСЕНАРОДНАГА СВЯТА

Перадавыя прадпрыемствы Оршы

ОРША. (Спец. кар. «Звязды»). Перадавыя прадпрыемствы Оршы сустрэлі Дзень Сталінскай Канстытуцыі новымі вытворчымі перамогамі. Датэрмінова выканалі гадавы план: механічны завод «Чырвоны барацьбіт», мясакамбінат, завод «Спартак».

Калектыў мясакамбіната абавязаўся да 12 снежня даць дзяржаве звыш плана на поўмільёна рублёў прадукцыі.

ПЕРАВЫКАНАНА ГАДАВАЯ ПРАГРАМА

ГОРКІ. У гонар Дня Сталінскай Канстытуцыі Горацкі леспрамгас датэрмінова выканаў гадавы план па лесазагатоўках на 102 проц. Усяго вывезена 63 тыс. кубаметраў лесу. Значна перавыканан план па вывазцы такіх важнейшых асартыментаў, як запалкавая асіна — на 126 проц., фанерная бяроза — на 128 проц. і інш.

Калектыў леспрамгаса абавязаўся да канца года загатовіць і вывезці звыш плана яшчэ 5 тыс. кубаметраў лесу.

Лепшыя лесарубы - лучкісты тт. Маскалёў, Міхасёў і інш. павысілі сваю выпрацоўку на 150—200 процантаў. Калгас «Чырвоны партызан», Дрыбінскага раёна, ужо выканаў план чацвёртага квартала па лесазагатоўках.

АМРОМ,
дырэктар Горацкага леспрамгаса.

ПАДАРУНАК ЛЕЛЬЧЫЦКІХ ЛЕСАРУБАЎ

У гонар Дня Сталінскай Канстытуцыі Лельчыцкі леспрамгас датэрмінова выканаў гадавы план. Загатоўлена 52.100 кубаметраў драўніны—100,8 проц., вывезена 60.300 кубаметраў — 100,3 проц. гадавога задання. У лістападзе леспрамгас выканаў план па вывазцы на 133,3 проц.

Квітнее народная творчасць. НА ЗДЫМКУ: ручнік, зроблены майстрамі-вышывальшчыцамі эксперыментальнай лабараторыі пры Белмастаксаюзе, адобран для Нью-Ёркскай выстаўкі. Ля ручніка тав. Е. М. ОСКЕР — мастак-самавучка, па эскізу якой зроблен абрус, таксама адобраны для выстаўкі.
Фото Я. Салавейчыка.

КІНО

„АЛЕКСАНДР НЕЎСКІ"

(Новы гукавы мастацкі фільм вытворчасці «Мосфільм»)

Неабдымныя прасторы рускай зямлі. Між курганаў, азёр і рэк віднеюцца сляды мінулых бітваў. Палі ўсеяны касцьмі, чэрапамі, зброяй. Шмат галоў паклаў рускі народ на гэтых палях, адстойваючы сваю незалежнасць. Над палямі разносіцца цягучая, сумная мелодыя. Ад паселішча да паселішча праязджае акружаны світай мангольскі чыноўнік, збіраючы дань з раздробленай на княствы прыгнечанай Русі. Ля Плешчэева возера ён сустракаецца з Александрам Неўскім, які з сваімі людзьмі будуе судны для гандлю з заморскімі дзяржавамі.

Імя князя Александра Яраславіча было ўжо вядома не толькі рускім людзям, але і ворагам, як імя выдатнага палкаводца, бязлітасна разграміўшага на Неве шведаў, што пасягалі на рускую зямлю. У гутарцы з манголамі малады князь трымаецца горда і незалежна. Добра ведае ён магутнасць рускага народа, яго волю да барацьбы. У вобліку Александра вырысоўваецца выдатны дзяржаўны муж, глыбока аддданы сваёй радзіме, шчыльна звязаны з народам і любімы ім.

Так пачынаецца гэты гістарычны фільм аб далёкім гераічным мінулым вялікага рускага народа. Каля 700 год аддзяляе нас ад падзей, паказаных у фільме. Гэта быў адзін з гераічных перыядаў гісторыі Русі. З Усхода на рускую зямлю ішлі мангольскія полчышчы, з Захада — нямецкія псы-рыцары Лівонскага і Тэўтонскага орданаў. Нямецкія рыцары прадстаўлялі найбольшую небяспеку. Агнём і мечам яны знішчалі паселішчы, тварылі жудасныя здзекі над людзьмі, не шкадуючы ні жанчын, ні дзяцей.

Аўтары фільма — пісьменнік П. Паўленка і рэжысёры заслужаны дзеяч мастацтва С. Эйзенштэйн і Д. Васільеў на аснове гістарычных матэрыялаў паказалі разгром нямецкіх псоў-рыцараў на Чудскім возеры. У гісторыю гэты разгром увайшоў пад назвай Лёдавага пабоішча. Аб значэнні лёдавага пабоішча ў свой час так запісаў Карл Маркс у хранапагічных выпісках: «1242. Александр Неўскі выступае супроць нямецкіх рыцараў, разбівае іх на льду Чудскага возера, так што прахвосты (die lumpacii) былі канчаткова адкінуты ад рускай граніцы».

Нельга без хвалявання, без нянавісці глядзець паказ на экране расправы нямецкіх гвалтоўнікаў над жыхарамі Пскова, над абаронцамі роднай зямлі, над жанчынамі і дзецьмі. Уцёкшы ад расправы ранены дружыннік з Пскова паведамляе аб небяспецы Ноўгарада. Раздаюцца гукі вечавога колакала. На закліку ноўгарадцаў з'яўляецца Александр Неўскі, яднае вакол сябе магутныя народныя сілы і выступае насустрач ворагу.

Бітва на Чудскім возеры паказана шырока і ярка. Нястрымная лавіна акутых жалезам рыцараў, не ведаўшых дагэтуль паражэнняў, сустракае гераічнае супраціўленне. У радзе эпізодаў фільм паказвае выдатнейшыя рысы рускіх воінаў — бясстрашнасць, настойлівасць, самаадданасць. Глядач захоплен адвагай і сілай народных герояў — багатыроў Васілія Буслая, Гаўрылы Алексіча, кальчужнага майстра Ігната. Ахопленая з усіх бакоў рускім войскам апракідваецца лавіна рыцараў. Вялікая частка іх тоне пад трэснуўшым ільдом Чудскага возера.

У Пскове на плошчы перад лікуючым народам выступае Александр Неўскі. Яго словы — грознае папярэджанне ўсім ворагам:

— Калі хто пажадае да нас у госці з таварамі — міласці просім. А хто з мечам прыдзе, ад меча і загіне. На тым стаяла і будзе стаяць руская зямля...

Фільм зроблен з выключным майстэрствам, якое характэрна для сумеснай работы рэжысёра С. Эйзенштэйна і кінааператара — заслужанага дзеяча мастацтва Э. Тісэ. Ад пачатку і да канца фільма глыбока запамінаюцца выдатныя па сваёй яркасці, чыстаце і сіле малюнкі і вобразы. У фільме паказан не толькі эпізод разгрому нямецкіх псоў-рыцараў, у ім мы бачым тагачасную Русь, яе народ. Шырокае гістарычна-праўдзівае палатно вырысоўваецца перад гледачом.

Бясспрэчны поспех фільма забяспечан і ўдала падабраным калектывам актораў. З першых-жа кадраў цалкам прыкоўвае да сябе ўвагу гледача заслужаны артыст рэспублікі — ордэнаносец Н. К. Чэркасаў, які выконвае ролю Александра Неўскага. Выдатная ігра Н. Охлопкава, А. Абрыкосава, Д. Орлова, А. Данілавай — стварыўшых яркія і праўдзівыя вобразы рускіх людзей XIII века.

Паказваючы гераічнае мінулае рускага народа, фільм выклікае пачуцці гарачага патрыятызма і глыбокай любві да нашай радзімы. Глядач пакідае кінозалу з бадзёрым настроем упэўненасці. Хочацца яшчэ і яшчэ раз сказаць ворагам соцыялістычнай радзімы: ніколі не быць вам на совецкай зямлі, не таптаць нашых ніў, не бачыць наш вялікі народ прыгнечаным.

Т. ХАДКЕВІЧ.

У ТЭАТРАХ І КІНО

Белдзяржтэатр оперы і балета — 5/XII — **Лебядзінае возера** (абанементы несапраўдны). 6/XII — **Царская нявеста** (абанемент № 33). Белдзяржпрамтэатр — 5/XII — **Спектакля няма.** 6/XII — **Без віны вінаватыя** (абанемент № 32). 7/XII — **Без віны вінаватыя** (абанемент № 31). Кінотэатр «Чырвоная зорка» — **Александр Неўскі.** Кінотэатр «Родина» — **Великое зарево;** кінотэатр «Інтэрнацыянал» — **11 ліпеня.** Кінотэатр «Спартак» — **Год 19-ы.** Дзіцячы кінотэатр — **Чалавек з ружжом.** Кінотэатр «Навіны дня» — 1. **«Здравствуй, сталинский урожай».** 2. **Журн. Маскоўскай студыі кінохронікі № 52.** 3. **Журнал Менскай студыі кінохронікі № 27.** 4. **Кітай у барацьбе.**

Дзённік

6 снежня, у 7 гадзін вечара, у Доме парактыва (вялікая зала) будзе прачытана лекцыя для рабочых і совецкай інтэлігенцыі горада на тэму: работа В. І. Леніна — **«Развіццё капіталізма ў Расіі».**

Лектар М. С. Драгілеў.

Уваход свабодны.

Вык. абавязкі адказнага рэдактара
Д. Т. ЛЕБЕДЗЕЎ.

Уп. Галоўлітбела № К—5897.
Менск, друкарня «Звязды», Совецкая, 49.
М., М., Ш.